

Inleiding: de fascinatie van reïncarnatie

Reïncarnatie: voor de een een vanzelfsprekendheid, voor de ander een begrip uit een of andere zweverige theorie over leven en dood. Je hoort er steeds vaker over, ook in kringen waar je tot voor kort de term niet eens in de mond durfde te nemen, bang om enigszins meewarig aangestaard te worden. Reïncarnatie lijkt voor steeds meer mensen een reële mogelijkheid te zijn. Ook in de media – krant, radio, televisie, internet – duikt de term ‘reïncarnatie’ steeds vaker op. Inmiddels zegt ruim twintig procent van de Nederlanders in een vorm van reïncarnatie te geloven.

Wat is de fascinatie van reïncarnatie? We gaan het zien. We gaan op onderzoek uit, we gaan proberen het begrip ‘reïncarnatie’ tastbaar en levend te maken.

Als we het dan over reïncarnatie gaan hebben, zal blijken dat we niet om het begrip ‘karma’ heen kunnen. Het is als met het blad en de steel van een schop. Met een steel kunnen we niet scheppen, met alleen het blad van de schop komen we ook niet veel verder. Ze zijn onlosmake-lijk met elkaar verbonden; het ene onderdeel heeft geen betekenis, geen functie, zonder het andere. Zodra je het begrip ‘reïncarnatie’ onderzoekt, stuit je vanzelf op het begrip ‘karma’.

Reïncarnatie leefde voor mij persoonlijk helemaal niet zo sterk, totdat ik – nu inmiddels zo’n 35 jaar geleden – door

een lezing in contact kwam met een boek dat de vragen naar de zin en het waarom van de dingen stelde en waarin de begrippen 'reïncarnatie' en 'karma' een centrale rol spelen. Dat boek had de betekenisvolle titel *In het Licht der Waarheid, Graalsboodschap*. Toen werd me geleidelijk aan duidelijk hoe wezenlijk de begrippen 'reïncarnatie' en 'karma' voor onze visie op het leven kunnen zijn. Mijn benadering in dit boek is dus onder andere gebaseerd op wat ik in deze *Graalsboodschap* aan inzichten gevonden heb.

Laat ik vooropstellen dat ik denk dat we reïncarnatie nog niet (en misschien wel nooit) wetenschappelijk kunnen bewijzen. Wel kunnen we op basis van veel onderzoek en ervaringen, ook van wetenschappelijke onderzoekers, én door logisch redeneren aannemelijk maken dat reïncarnatie waarschijnlijk is. We kunnen dus voor onszelf tot de overtuiging komen dat reïncarnatie bestaat.

Zolang de officiële wetenschap zich uitsluitend blijft richten op het materiële, dat wil zeggen, alleen de stoffelijke werkelijkheid als enige realiteit blijft zien, kunnen er geen wetenschappelijke bewijzen worden verwacht. Strikt genomen kan de wetenschap helemaal geen uitspraak doen over een met het 'onstoffelijke' verbonden verschijnsel als reïncarnatie, omdat zij zich immers vrijwillig beperkt tot de stoffelijke werkelijkheid.

Gelukkig zien we in diezelfde wetenschap de laatste tijd een kentering optreden. We zien dat wetenschapsmensen grotere verbanden proberen te zien en pogingen doen bruggen te slaan tussen de nieuwste natuurwetenschappelijke inzichten en het oude geestelijke weten. Zij zien frappante parallellen tussen deze beide werelden.

We constateren dat wetenschappers als Fritjof Capra, Rupert Sheldrake, David Bohm, Ken Wilber, Bruce Lip-ton, Lynne McTaggart en anderen theorieën formuleren en ideeën naar voren brengen die misschien verklaringen zouden kunnen geven voor verbanden en wetmatigheden die we intuïtief als werkelijk ervaren, maar die we ratio-neel (nog) niet kunnen verklaren.

In dit boek wil ik echter eigenlijk vooral laten zien hoe belangrijk het inzicht in reïncarnatie is, als we de vraag stellen naar de zin van ons bestaan; als we ons afvragen of er zoiets als gerechtigheid is in deze vaak zo onrecht-vaardig lijkende wereld; en ten slotte, als we op zoek zijn naar een logisch en samenhangend wereldbeeld dat deze vragen duidelijk kan beantwoorden.

De antwoorden die tot nu toe vanuit de geestelijke hoek, de Kerk en andere levensbeschouwelijke stromingen, op levensvragen werden gegeven, waren voor mijzelf, en waarschijnlijk voor vele anderen, meestal nogal gebrek-kig en onbevredigend. Enerzijds ontbrak aan deze inzicht-en vaak een heldere en eenduidige logica – kenmerk van een solide weten(schap) – anderzijds kon je dikwijls intuïtief aanvoelen dat er veel onechts en onwaars in was geslopen. Ook in de esoterie, die voor velen zeer waarde-volle inzichten heeft opgeleverd, komen we, vind ik, he-laas veel vaagheid en onduidelijkheid tegen.

Nog minder bevredigend vond ik het wetenschappelijk wereldbeeld. Op zich kan de wetenschap een heleboel dingen goed verklaren, maar er blijven veel vragen. En als je doorvraagt tot de 'laatste vragen' doet immers ook de wetenschap er het zwijgen toe, zolang ze niet bereid is de grenzen van het stoffelijke te overstijgen.

Het uitgangspunt van onze verkenning van de begrippen 'reïncarnatie' en 'karma' is het gegeven, de veronderstelling, dat de werkelijkheid niet alleen stoffelijk, dus materieel is, maar dat er 'daarnaast' een niet-stoffelijke wereld bestaat. Dat is een opvatting die we in alle religies en mythologieën en bij alle volkeren van de wereld tegenkomen. Verder nemen we aan dat, net zoals er in de stoffelijke wereld 'natuurwetten' zijn, die orde scheppen en het geheel in stand houden, er ook in de niet-stoffelijke wereld wetmatigheden bestaan, die op een vergelijkbare manier werkzaam zijn. Laat ik een, wellicht wat simplistisch lijkend, voorbeeld geven. Als ik een bal tegen een muur gooi, stuitert die bal naar mij terug. Dat is het simpele natuurkundige principe van actie = reactie. Zou dan bijvoorbeeld een onstoffelijke gedachte die van mij uitgaat niet een reactie teweeg kunnen brengen en in een of andere vorm bij mij kunnen terugkomen? Dit uitgangspunt, dat er een niet-stoffelijke wereld bestaat waarin een soort natuurwetten werkzaam zijn, is voorlopig het enige wat we zullen aannemen.

Dit boek begint met twee, wat algemenere, hoofdstukken over reïncarnatie en karma; in het daaropvolgende gedeelte zal ik sommige aspecten wat verder uitdiepen. Het gaat mij er namelijk niet om, slechts een aantal feiten en weetjes over reïncarnatie op een rij te zetten, maar juist het bredere verband te laten zien, waarin het weten van reïncarnatie een kostbaar gegeven wordt, kostbaar omdat dat weten het leven een totaal ander en – zo zal blijken – ook buitengewoon liefdevol en zinvol perspectief verschaft. Zo gaan we onder andere in op de relatie tussen reïncarnatie en christendom, besteden we aandacht

aan de grote kosmische wetten, bezien we reïncarnatie en karma in historisch perspectief en staan we stil bij de oorsprong van de mens en het vraagstuk van evolutie of schepping. In een laatste, afsluitend, hoofdstuk maken we de cirkel rond en gaan we dieper in op het waarom, de zin van onze zoektocht.

Een belangrijke kanttekening zou ik nog willen maken bij het concept 'reïncarnatie'. Wij mensen denken in beelden, in concepten. Zo'n beeld kan nooit de werkelijkheid totaal omvatten. Het blijft altijd een schematische en gebrekkige weergave. Als onderdeel van deze schepping zijn we mijns inziens sowieso niet in staat die totale werkelijkheid te omvatten, dus ook niet die van reïncarnatie en karma. Datzelfde geldt voor de concepten 'tijd' en 'ruimte', begrippen die een belangrijke rol spelen bij beschouwingen over karma en reïncarnatie. Het mechanisme dat ik in dit boek uiteenzet is dus een afspiegeling, een benadering van de veel genuanceerdere en complexere werkelijkheid dan die we kunnen bevatten. Tegelijkertijd is die complexiteit slechts de 'buitenkant' en lijkt alles in wezen van een grootsheid en eenvoud te zijn waarvan we alleen maar af en toe een glimp kunnen opvangen, waardoor we soms even worden aangeraakt en ontroerd. Ook dat aangeraakt en ontroerd worden duikt hier en daar op in mijn verhaal. Het leest als het leven zelf: het biedt niet alleen ogenblikken van kennis en inzicht, maar ook momenten van poëzie en schoonheid.

1 Reïncarnatie

Velen van ons kennen waarschijnlijk het gevoel iemand eerder te hebben ontmoet of voelen zich meteen bij iemand erg op hun gemak. Iets soortgelijks kunnen we ook hebben in bepaalde omgevingen of situaties, die volkomen nieuw voor ons zijn, maar waarin we ons toch heel erg thuis voelen. Zo weten mensen soms feilloos de weg in een stad waar ze nog nooit zijn geweest. Laten we eens luisteren naar het verhaal van mevrouw Heyman uit Londen.

'In 1919 brachten mijn man en ik onze vakantie in Devon door. Op een avond overnachtten we in een op enige afstand van de weg gelegen dorp. De volgende morgen maakten we een uitstapje in de omgeving.

En toen gebeurde het, dat de omgeving me hoe langer hoe beken-der voorkwam. Vooral één huis in het dorp trok me bijzonder aan. Toen we ons hierna op de klippen waagden, kwam opnieuw dat merkwaardige gevoel over mij, hier reeds geweest te zijn. En plotseling grepen een opwinding en duizeling me aan, zodat ik niets meer wist behalve dit ene, dat ik me aan mijn man vastklampte en toen viel, viel, viel ...

Toen ik weer tot mezelf kwam, lag ik in het gras en zag dat mijn man zich ontsteld over mij heen boog. "Wat mankeert je?", vroeg hij mij, toen ik de ogen opsloeg. "Je had ons beiden bijna de diepte in gesleurd!"

Op de terugweg naar ons hotel in het dorp vertelde hij mij verder dat ik me plotseling aan hem vastgeklampt had en luid schreeuw-

de: "Alan, Alan, help!" Omdat mijn man George heet, vond hij dit wel zeer opmerkelijk en verontrustend.

Na het eten spraken we met de hoteleigenaar, waarbij mijn man ook vertelde onder welke omstandigheden wij op de klippen bijna een ongeluk gekregen hadden. De man werd opmerkzaam en zei toen dat zijn vader hem eens over een jong paar verteld had dat langgeleden juist op de plaats waarover we spraken van de klippen gevallen was, waarbij beiden de dood vonden.

"Waren het vreemden die hier op bezoek waren?", vroeg mijn man. "Nee," was het antwoord, "ze woonden hier in het dorp in dat witte huis daar beneden met die raametalages." Het was het huis dat mij dadelijk bekend en vertrouwd voorkwam was.

We gingen nu verder op onderzoek uit en vonden ten slotte het graf van beiden met dit opschrift: "In liefhebbende herinnering aan Alice en Alan Johnson, die aan een ongeluk ten offer vielen op 30 juni 1869".¹

Oude wortels

De meeste mensen zullen bij reïncarnatie allereerst denken aan de oude religies uit het Oosten. Miljoenen hindoes en boeddhisten geloven immers al enkele duizenden jaren in de leer van de wedergeboorte. Zo kent men in het hindoeïsme het begrip 'atman', het onsterfelijke zelf of de eeuwige kern van de mens, die zich zo nu en dan manifesteert in een lichaam van vlees en bloed. Het beeld is eenvoudig: de onsterfelijke geest trekt een stoffelijk jasje aan. Dat noemen we incarnatie, dat letterlijk 'in het vlees gaan' betekent. Gebeurt dit vaker, dan kunnen we spreken van reïncarnatie.

In de Oepanisjads, zo'n vijfduizend jaar oude, heilige hindoe geschriften, waarin gesproken wordt over dat atman,

komt nog een ander begrip ter sprake: karma(n), ook een woord uit het Sanskriet, dat ‘werk’ betekent. Karma heeft te maken met wat in de Bijbel geformuleerd is als: wat gij zaait, zult gij oogsten.

De hindoeïstische leer van wedergeboorte en karma is later door Boeddha Sakyamuni, de grondlegger van het boeddhisme, uitgewerkt en aangevuld. Boeddha stelde dat het belangrijk is goed te handelen en zuiver en recht-schappen te leven. Hierdoor kan de mens zich losmaken uit de eeuwige kringloop van leven, sterven en weer geboren worden. Door juist te handelen kan de mens zich namelijk bevrijden van het karma van vorige levens, een voorwaarde om bewust terug te kunnen keren naar het nirvana of paradijs, een eeuwigdurende toestand van gelukzaligheid.

Hier wil ik eigenlijk meteen al een onderscheid maken tussen de begrippen ‘reïncarnatie’ en ‘zielsverhuizing’. Bij zielsverhuizing kunnen we bijvoorbeeld denken aan het geboren worden van een menselijke ziel in het lichaam van een dier, iets wat volgens sommige stromingen binnen het hindoeïsme mogelijk zou zijn. Een dergelijke situatie zou zich volgens die opvatting kunnen voordoen wanneer een mens zich in zijn voorafgaande leven in een ‘dierlijke’, dat wil zeggen: onedele, lage richting heeft ontwikkeld. Om redenen die verderop in mijn verhaal duidelijk zullen worden, als ik het verschil tussen mens en dier aan de orde stel (zie hoofdstuk 6), lijkt me deze opvatting niet juist. In dit boek ga ik dan ook alleen uit van het begrip ‘reïncarnatie’, op te vatten als het steeds weer opnieuw geboren worden van een menselijke ziel in een menselijk lichaam. Incarnatie is daarbij het

indalen van een menselijke ziel in een stoffelijk lichaam; reïncarnatie wil zeggen dat dit niet één keer plaatsvindt, maar dat de ziel verscheidene (vele) keren met bepaalde tussenpozen in een stoffelijk lichaam incarneert.

Rijst vanzelfsprekend meteen de vraag: wat is de menselijke ziel? Wat reïncarneert er dan precies?

Een mens heeft vele 'lichamen'

Misschien kun je de mens in zijn totaliteit het best vergelijken met een ouderwetse, uitschuifbare verrekijker, waarvan de verschillende delen in elkaar geschoven zijn. Alleen de buitenste omhulling, het stoffelijk lichaam, is te zien. De andere delen zitten binnenin. Laten we die verzameling van binnenste, onzichtbare omhulsels in hun totaliteit nu eens 'de ziel' noemen.

We zien dus dat de ziel, net als bij de verrekijker, op zichzelf weer uit verschillende, eveneens als het ware in elkaar geschoven delen of 'lichamen' bestaat. In de literatuur over dit onderwerp komen we onder andere de termen 'astraallichaam', 'etherisch lichaam' en 'geestelijk lichaam' tegen voor die afzonderlijke componenten van de ziel.

In de ons omringende stoffelijke wereld is alles geordend, gestructureerd van klein naar groot, van fijn naar grof, van eenvoudig naar ingewikkeld. Is het dan ook niet logisch aan te nemen dat de opbouw van de mens, wat ziel en lichaam betreft, ook een bepaalde ordening heeft?

In de natuur kennen we bijvoorbeeld de zogenoemde aggregatietoestanden van vast, vloeibaar en gasvormig. De vaste toestand is een verdichting van de vloeibare en de vloeibare een verdichting van de gasvormige toestand

van een bepaalde stof. De analogie dringt zich op. We kunnen de ziel zien als een verzameling 'lichamen' van verschillende dichtheid – of moeten we eigenlijk zeggen: van verschillende geartheid? De vergelijking gaat namelijk niet helemaal op. IJs, water en waterdamp bestaan immers alledrie uit dezelfde moleculen, dezelfde stof: H_2O . Gezien de verschillende benamingen lijkt me dat bij onderdelen van de ziel niet het geval te zijn. Wellicht moeten we in dit geval eerder denken aan verschillende trillingsniveaus of frequenties of aan verdichtingstoestanden van energie. We komen hier straks trouwens nog op terug.

Het stoffelijk lichaam is dan op zijn beurt weer het nog sterker verdichte omhulsel van de ziel.

Bijna dood

Misschien vraagt u zich nu af hoe je kunt weten of ervaren dat we meer zijn dan ons stoffelijk lichaam, dat we zoiets als een ziel hebben.

Een aanwijzing voor het feit dat we meer zijn dan ons stoffelijk lichaam vormt de zogenaamde bijna-doodervaring, waarover de laatste tientallen jaren steeds vaker wordt gesproken en geschreven. Dit is een ervaring die zich kan voordoen na een ernstig ongeluk of tijdens een operatie, waarbij het slachtoffer of de patiënt het gevoel krijgt buiten zijn lichaam te zijn. Hij ziet van enige afstand toe hoe artsen druk in de weer zijn op allerlei manieren zijn lichaam te bewerken en zo proberen zijn hart en ademhaling weer op gang te brengen. De patiënt heeft daarbij duidelijk de ervaring dat hij en zijn lichaam twee totaal verschillende dingen zijn.